

Izhaja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Enostopna peti-
vrtica K 270, osmrtnice
in zahvale po K 820, raz-
glasi in poslano vrtica po
K 860; večkrat, objave po
dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 168, za pol
leta K 84 za četrt leta
K 42, za mesec K 14.
Za Nemčijo celo leto K 204,
za ostalo tujino in Ameriko
K 228.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

100.000 K za stavkajoče železničarje.

V današnji seji je načelstvo Konsumnega društva za Slove-
nijo določilo na predlog sodr. Antona Kristana

100.000 kron

v svrhu podpore članom železničarjem za slučaj potrebe.

Jutri prinesemo o tem velevažnem sklepu obširnejše poročilo.

Za sedaj: „Živela delavska solidarnost!“

Mene tekel fares...

Ako zasledujemo politiko naših
meščanskih strank in zlasti sedaj
vladajoče skupine, se moramo domi-
sliti nehoti na lepo svetopisemsko
zgodbo, iz koje smo povzeli besede,
ki smo jih napisali temu članku na
čelo. V davnih časih je bilo, menda v
Babilonu, ko je buržoazija rajala, ko
so se pripravljali zmagi viharji. Ta-
krat se je prikazala na steni nevidna
roka, ki je zapisala na steno besede:
mene, tekel, fares in prorokovala tel
buržoaziji pogin.

Kar se je dogajalo nekoč v dal-
njem orijentu, to se dogaja v naši dr-
žavi pred našimi očmi. Našega ljud-
stva sicer ne ogroža noben sovraž-
nik, ne zunanji, ne notranji. Ena ve-
lika sovražna sila pa je vkljub temu,
nevidno med nami, ki je v stanu po-
staviti vso našo bodočnost na kocko.

Naše gospodarstvo je vsak dan
hulše dezorganizirano. Celi stanovi,
ki so vez in kit države, žive v naj-
težjem pomanjkanju in morajo gu-
biti dan na dan interes na domovini,
ki jim daje kamen meste kruha. In
zapostavljanje mesto hubezni. To je
težek položaj, ki zahteva, da so tisti,
ki so v današnji družbi za organiza-
cijo gospodarstva odgovorni, na
svojem mestu.

Kaj pa smo videli?

Da bi bila buržoazija najraje vi-
dela, da li organizira delavstvo in le-
no o družbo. Sama pa je mislila, da se
sme med tem med seboj prepirati in
metati vsakemu polena pred noge,
kdor bi si upal samo opozoriti na ve-
like gospodarske probleme, kojih re-
šitev čas nujno zahteva.

Ne bomo trdili, da je bila buržo-
azija v prejšnji vladi na višku. Ako
bi bila, bi bila znala odložiti marsi-
kak spor, ki bi se ga dalo tudi še o-
pazne rešiti, na poznejši čas. Vendar
pa lahko mirno podčrtamo, da nosi
glavno krivdo na nevdržnem polo-
žaju, v kojem se danes nahajamo,
baš sedanja vlada in njeni voditelji.

Živo nam je še v spominu, kako
je pretrgal sedant ministriški pre-
sednik Protič pred meseci vse vezi z
levim krilom buržoazije in to na na-
čin, kakor ga menda parlamentarna
zgodovina ne pozna. Iz te ošabne
surovosti — drugače se takratnega
postopana ne more imenovati, le mo-
ralo priti ono razpoloženje, ko je bila
vsaka pot do nujno potrebnega dela
nemogoča. Med tem, ko so se go-
spodje Protič, Pribičević in Korošci
med seboj prepirali, pa se najpotreb-
nejšega ni storilo, ker ni bilo časa
zato. Draginja je vsak dan rastla,
življenje je postajalo vedno težje —
vrh tega so stale cele industrije
pred propadom — naša buržoazija
pa, — ont ni rajala, — pač pa se je
med seboj za malenkostne stvari pre-
pirala in vsaka pametna misel, ki jo
je kdo izrekel, je našla točno nevo-
šljivcev, ki so smatrali za svojo naj-
višjo nalogo, da jo oblatijo. Ko je
prevzela vlado mene nareakcionar-
nejša in najnesposobnejša skupina, se
je vse še neizmerno poslabšalo. Ta-
ko smo prišli do tega, da se kažejo
na steni za vso našo bodočnost
usodna znamenja, ki pišejo naši ne-
spodobni buržoaziji, pred vsem pa
sedantji vladi svol: mene, tekel, fares.

Železničarski štrajk se vleče že
dneve in dneve in kakor vse kaže še
dolgo ne bo končan. Ne bilo bi ga
težko končati. Delegati Saveza že-
leznčarjev so šli, kakor pravijo
časniška poročila zelo daleč in so bili
pripravljeni začeti z ministrstvom
saobračala pogajanja na platformi, ki
bi nudila za obe strani časten izhod.

Vlada pa je to ponudbo odklonila.
Kako moralo govoriti tisti, ki so tako
postopali o političnem štrajku?

Železničarji niso nameravali in ne
nameravajo nobenih polit. ofenziv.

Nihova stavka je le protidarec,
odgovor na lahkomišelnini napad na
njihovo organizacijo in na gmojno in

socijalno eksistenco delavstva. Stav-
ka je samoobramba, ne napad.

Zato je bilo da tudi od vsega po-
četka jasno, da bo odpor delavstva
skrajno hud, in da igrajo tisti, ki ho-
čelo iti preko njega, nevarno igrati, ki
ne bo vedla do cilja, pač pa bo pre-
trsla do temeljev vso državo.

Delavstvu je prav. Če bo delalo
ono red, bo napravilo svoj red. Ako

bo šla vlada po sedantji poti do kon-
ca, — bo imela svojo — politično
stavko. Te stavke pa roče delav-
stvo, ampak nesposobna vlada, ki jo
le tako zavozila, da ne ve izhoda, pa
vkljub temu nima poguma, da bi od-
krito in brez odloga priznala, da li je
zapisano: mene, tekel, fares in izva-
lala iz tega konsekvence.

Kongres soc. dem. stranke za Jugoslavijo v Zagrebu.

Dne 4. aprila se je vršil v Zagre-
bu kongres soc. dem. stranke Jugo-
slavije. Stranka v Sloveniji se kon-
gresa ni udeležila. Vsekakor pa je
bil kongres važen za razvoj sociali-
stičnega proletarijata v Jugoslaviji.
Da vidimo razvoj smeri soc. dem.
stranke in upoštevamo njene skle-
pe, ki imajo jasno tendenco ujedinje-
nja vsega proletarijata v Jugosla-
viji, približujemo v objektivno pre-
slo vsemu res zavednemu proleta-
riatu na kongresu sprejeto resolucijo
o ujedinenju.

**Deklaracija ujedinjena socialno-de-
mokratične stranke Jugoslavije.**
(SDSL)

Socialno demokratična stranka
Jugoslavije hoče in se bori za popo-
lno politično in ekonomsko enakost
vseh ljudi. Ona je družba dela, t. j.
za družbo, v kateri nihče ne bo mo-
gel na drug način kakor z delom pri-
ti do sredstev za življenje.

Delo mora biti koristno za druž-
bo, in more biti fizično (telesno) ali
pa intelektualno (umsko). Vsled te-
ga je socialno demokratična stranka
politična organizacija takih fizičnih
tovarniških, obrtniških, poljedelskih
itd., kakor tudi umskih delavcev.

Današnji družabni red je osnovno
različen od družabnega reda, za ka-
terim stremi socialna demokracija.
V današnjem družabnem redu vlada
ogromna ekonomska in politična ne-
enakost. Glavni vpliv na potek dru-
žabnih in državnih poslov vrše ka-
pitalisti (bogataši), ne pa delovno
ludstvo, ki vsvarja vse materialne
in duševne predmete, potrebne za
življenje. Vsled tega se današnja
družba po vseh pravicah imenuje ka-
pitalistična. To je družba nepravice,
ekonomske in politične neenakosti.
Vsled tega je socialna demokracija
zoper kapitalistično družbo. Deluje
z vsemi silami na to, da jo uniči in
lo zamenja z boljšim družabnim re-
dom, t. j. s socialističnim. V sociali-
stični družbi bodo sredstva za pro-
dukcijo in promet (zemlja, rudniki,
stroji, orodje itd.) skupna, družabna
last, ne pa privatna lastnina. Ko se

to udelevi, bo mogoča popolna eko-
nomska in politična enakost ljudi,
enakost, katero želi in za katero se
bori socialna demokracija.

Današnji družabni red ni od ne-
kdaj obstojal. Pred njim je v vsej
Evropi vladal še slabši družabni red:
fevdalizem (krajčaki), od katerega
imamo pri nas še ostanki (begi v
Bosni, Hercegovini, Stari Srbiji in
Macedoniji, vlasteline na Hrvat-
skem, v Slavoniji, Volvodini in ve-
leposesništva v Sloveniji), kateri pa
dandanes že izumira. Pod njim je fe-
lovni narod trpel še hušje, kakor trpi
danes in kakor je ta bivši stanovski
družabi red, ki je temeljil na neena-
kosti in krivici, moral stopnema
propasti, ravno tako mora propasti
današnji družabni red in se mora za-
menjati z boljšim, socialističnim. Po
shvačanju socialne demokracije je to
neizogibna posledica naravnega dru-
žabnega razvoja, ki se mora z voljo
in delom političnih strank ovirati ali
pospešiti, nikakor, pa ne preprečiti
ali nenaravno pospešiti.

Torej: kapitalistična družba je na-
stopila kot faza v poteku družabnega
razvoja. Bistveno je v njej oblast
kapitala in novo formiranje družab-
nih razredov, med katerimi se po-
sebnost odražata kapitalistični in de-
lavski razred. V rokah kapitalistič-
nega razreda se nahajajo sredstva za
produkcijo in promet, med tem ko je
delavski razred brez njih in je vsled
tega prisiljen prodajati svojo delovno
moč kapitalističnemu razredu. Zara-
di tega je delavski razred izpostavl-
jen brezobzirnemu in okrutnemu iz-
koriščanju od strani kapitalističnega
razreda. Na ta način kapitalizem ko-
piči na eni strani veliko bogastvo,
izobliče in razkrojuje, na drugi strani
pa bogo in neizgurnost. Obsoja može
in žene na težke in ubiteloče posle,
obsoja deco na pridobitno delo, uni-
čuje porodično življenje, ubila telo in
dušo, vsvarja siromaštvo in prosti-
tucijo, alkoholizem in zločinstvo. In
vse to zato, ker se celokupni sistem
današnje produkcije ne upravlja pri-
merno stvarnim potrebam družbe,
temveč primerno potrebam kapitali-

stičnega profitarstva (dobička).
Vsled tega povzroči kapitalistični
način produkcije periodične ekonom-
ske krize, katere z vso svojo pezo
mušijo delavski razred in vse delov-
no ludstvo. Tudi volne se tavljajo
kot brezobzirna posledica kapitali-
stičnega načina produkcije. Vse
gori navedene okolnosti tirajo delav-
ski razred na odpor in v boj. Ta boj
postaja vedno ostrejši in zavzema
vse večje mere, v kolikor se kapitali-
zem lačje razvija, tako da vsled nje-
ga mora trpeti ves narod in vsa dru-
žba.

Ta boj, ki je prvotno bil neorga-
niziran in spontan (nastal sam od se-
be), je postal pod vplivom in vod-
stvom socialne demokracije sistem
družabnega boja; vodi se zavestno,
z načrtom in popolnoma določenim
ciljem. Cilj pa li je izmena današnje-
ga družabnega reda. To je zaveden
razredni boj. Socialna demokracija
hoče družbo, v kateri ne bo niti raz-
redov, niti razrednih bojev. Ona se
popolnoma zaveda, da se do te druž-
be ne more priti z uprekanjem in
prikrivanjem razrednih nasprotij,
temveč s prenebo temelja današ-
njega družabnega reda, t. j. s pre-
osnavljanjem vseh sredstev za pro-
dukcijo in promet v družabno last.

Poleg kapitalističnega in delav-
skega razreda, ki sta v nepretrga-
nem boju, je današnja družba v veči-
ni sestavljena iz vseh malih slojev:
kmeti in meščani. Kmetie so znatno
v večini. Pa tudi ti sloji neizmerno
mnogo trpe vsled kapitalističnega
načina produkcije. Kmet kakor mali
obrtnik živita neprestano pod prit-
skom kapitalizma. Vse, kar produci-
rata, morata prodati kapitalistu, in
vse kar jim je treba, morata kupiti od
kapitalista. Na ta način so stalno in
v popolni odvisnosti od kapitalizma.
Vsled tega kapitalizem ravno tako
brezobzirno izkorišča kmetia in ma-
lega obrtnika, kakor delavca. Od te
odvisnosti se morelo osvoboditi le z
vsvarjenjem socialističnega družbe.

Ali pravtako kakor more delavski
razred s pomočjo organiziranega
razrednega boja ublaževati ostrino
izkoriščanja, katerega vrši nad njim
kapitalistični razred, tako se more
tudi kmet v znatni meri zavarovati
pred odvisnostjo od kapitalizma s
pomočjo zadružnih organizacij (koo-
perativ). Zgodovinska zadača soci-
alne demokracije je, da budi razred-
no zavest in da organizira razredni
boj ne samo proletarijata, temveč tu-
di kmeta potom vseh organizacij, s
pomočjo katerih se bo zaščiti pred
kapitalističnim izkoriščanjem. Raz-
redni boj delavca in kmeta, politično,
sindikalno in zadružno organiziranje
služilo kot pota, no katerih se bo kre-

LISTEK.

Ant. P. Čehov:

Soseda.

(Poslovenil Fran Pogachnik.)

(Dalle.)

Vlasič se je stisnil popolnoma k njemu, da
bi nadaljeval ob šumenju dežja in v temi in že
se je odkasnil, da pove kaj dolgočasnega, slič-
nega povesti svoje žentive: Peter Mihajlič gu-
ni mogel več poslušati, morila ga je misel, da
vsak čas ugleda sestro.

»Da, mnogo si trpel v življenju,« le izpre-
govoril mehko. »Toda oprosti, najin pogovor
je krenil v stran. Midva ne govoriva o tem.«

»Da, da, res! Teda! Vrniva se k svoji stvar-
ri,« je dejal Vlasič in vstal. »Pravim ti, Petruša,
nalina vest je čista. Nisva poročena, a da je na-
lina zveza popolnoma zakonita, mi ni treba do-
kazovati. Ti misliš prav tako svobodno kakor
jaz, in v tem oziru, hvala bogu, ne moreš imeti
drugih misli od mene. Kar se tiče najne bodo-
čnosti, se ti ne velja vznemirjati. Delal bom kot
črna živina, noči bom prebdel, z eno besedo,
uprežem vse sile, da osrečim Zino. Imela bo kra-
sno življenje. Vprašaj me: Ali boš temu kos?
Bom, bratec! Kadar misli človek sleherni tre-
notek le na eno, tedaj mu ni težko doseči, kar
hoče. A poldiva k Zini! Morava to razveseliti.«

Petru Mihajliču le vztrepotalo srce. Vstal je
in stopil z Vlasičem v predsobo, a odtod v dvo-
rano. V tel ogromni, mračni sobi je stal le kla-
vir in pa dolga vrsta starinskih stolov z bron-
astimi okraski, na katera ni nihče sedal. Na kla-
viru je brlela sveča. Iz dvorane sta molče sto-
pila v obednico. Tudi ta je bila prostorna in ne-
priazna; sredi izbe je stala okrogla miza, se-
stavljena iz dveh polovic in stoječa na šestih
debelih nogah, na njej pa je gorela sveča. Ura
v velikih, rdečih omari, podobni kiotu (omariči za
svetlele), je kazala pol treh.

Vlasič je odprl vrata v sosednjo sobo in za-
klical:

»Zinočka, Petruša je tu!«

Takot so se začeli urni koraki in v obedni-
co je stopila Zina, visoka, stasita in zelo blede,
kakor jo je bil videl Peter Mihajlič zadnjič do-
ma, v črnem krilu in rdeči bluzi z veliko zapon-
ko ob pasu. Obšla je z eno roko brata in ga po-
ljubila na sence.

»Kaka nevihta!« je vzklila. »Gregor je
odšel in ostala sem čisto sama.«

Ni bila v zadregi in je gledala na brata
iskreno in odkrito, kakor doma; vzpričo teh po-
gledov se je pomiril tudi Peter Mihajlič.

»Menda se ne bojiš nevihte,« je odvrnil in
sedel za mizo.

»Da, a tu so sobe vse tako velike, hiša je
stara in vse zveni ob gromu kakor omara s po-
sodo. Sicer pa je to ljubka hišica,« je nadalje-
vala in sedla bratu nasproti. »Vsi predmeti v

sobi mi bude prijetne spomine. V moji sobi, le
pomisli, se je ustrelil Gregorjev ded.

»Avgusta meseca, ko dobim denar, dam
popraviti prizidek na vrtni,« je omenil Vasič.

»Čemu neki se spominjam ob nevihti de-
da,« je nadaljevala Zina. »In v tel obednici so
bical nekega človeka do smrti.«

»To je resnica,« je potrdil Vlasič in debelo
pogledal Petra Mihajliča. »V letih štiridesetih
je imel posestvo v zakupu neki Francoz, po
imenu Olivier. Slika njegove hčere, ki je bila
zelo ljubka, se še sedaj valja neke v podstreš-
ju. Ta Olivier je, kakor mi je pravil oče, preži-
ral Ruse radi njihove nevednosti in jih je ne-
usmiljeno zasmehoval. Tako je zahteval, naj du-
hovnik, ko pojde mimo dvorca, sname pokr-
valo že pol vrste prej in naj da zvoniti, ako se
pelje Olivierjeva družina skozi vas. S tlačani
in sploh z malimi ljudmi svoje občine pa je po-
storal seveda še brezobzirneje. Nekeč je pripo-
toval eden najvrljših sinov skitajoče se Rusije,
slični Gogoljevemu seminaristu Homi Brutu.

Prosil je prepovedi, bil je vseh oskrbnikom in
ostal le v risani. Nastalo je mnogo različnih
govoric. Nekateri govorijo, da je hujskal kmete,
drugi, da se je vani zaljubila Olivierjeva hči. Ne
vem kaj je res, toliko pa je gotovo, da ga je Oli-
vier lenega večera poklical v to sobo, ga zasli-
ševal in ga ukazal bičati. Pomisli, sam sedi za
mizo in pije bordó, dočim bičajo hlapec semina-
rista. Nabrzó so ga tudi mčili. Proti jutru je
nesrečnej vsled muk umrl, njegovo truplo pa

so nekam odnesli: govore, da so ga vrgli v Koi-
tovičev ribnik. Stvar je prišla na dan. Francoz
je plačal pristojnostu mestu nekaj tisočakov in
jo popihal v Alzacijo. Hkrati je potekla zakupna
doba in se le s tem stvar končala.«

»Lopov!« je vzklila Zina in vzdihnila.

»Moj oče je prav dobro pomnil Oliverja in
njegove hčere. Govoril je, da je bila izredna le-
potica, a precej ekscentrična. Mislim, da je se-
minarist hkrati hujskal kmete in zapeljal hči.
Nemara to sploh ni bil seminarist, nego kaka
osebnost, ki je hotela biti nepoznana.«

Zina se je zamislila. Povest o seminaristu
in lepi Francozinji si je očividno osvojila vso
njeno domišljijo. Kakor se je zdelo Petru Mihaj-
liču, se zadnji tečen na zmagi ni prav nič izpre-
menila, le nekam bledejša je postala. Gledala je
mirno in navadno, kakor da je skupno z bratom
posetila Vlasiča. Toda Peter Mihajlič je čutil
neko izpremembo na samem sebi. V resnici,
poprej, ko je bila Zina še doma, je z njo lahko
odločno govoril o vsem, sedaj pa ni bil v stanu,
vprašati jo: »Kako živiš tu?« To vprašanje se
mu je zdelo neprimerno in nepotrebno. Prav-
tako se je morala izpremeniti sama. Ni se in mu-
dilo, navesti besedo na mater, dom, svoj roman
z Vlasičem; ni se opravičevala in govorila, da
je civilni zakon boljši od cerkvenega, ni se vzne-
mirjala, nego je mirno premišljevala Oliver-
jevo povest... Zakaj so sploh govorili o Oli-
vierju?

(Dalle prih.)

tal družabni razvoj v pravcu socialistične družbe.

Brez socialistične vasi ne more obstajati socialistično mesto. Vse to mora socialna demokracija prvenstveno kakor drugemu posvečati enako veliko pozornost. Socialistično zavest je treba razširiti tudi na deželo, v vasi, ki so prav tako žrtve kapitalističnega izkoriščanja, kot delavski razred. Med kmetom in delavcem bo socialna demokracija morala vzpostaviti čim tesnejšo organsko vez. Da bi se moglo priti do vzpostavitve socialistične družbe, je potrebno, da se vsa stvarila vsi potrebni predpogoji še v okviru današnje družbe. Pivč je treba, da se bolj izpopolnjuje in morda vsa sredstva za produkcijo in promet, t. i. produktivna moč kapitalistične družbe mora doseči čim višjo stopnjo. Drugič: delavski razred mora postati čim močnejši družabni faktor. Tretjič: socialistična zavest mora prevzeti čim širše sloje delovnega ljudstva, industrijskega, obrtnega, kakor kmečkega. Četrtič: Vse stroke duševnih in tehničnih delavcev mora biti pridobljene za stvar socializma. Na ta način bo postal socializem želja ogromne večine delovnega naroda in ne bo samo njegova trenutna zmagava, temveč tudi njegov trajni obstanek mu bo popolnoma zagotovljen.

Vse svoje politično delo bo socialna demokracija prilagajala istočasno tako neposrednim materialnim

in v družbi, potrebam širokih slojev delovnega naroda, kakor tudi vsvarjanju končnega socialističnega cila. Neposredni razredni boj proletariata bo izpolnjevala s svojo parlamentarno in komunalno akcijo. Kdaj se bo poslužila revolucionarnejših, kdaj pa zmernih mer, je odvisno od okolištin. Potom tiska, zborovani in konferenci bo delala na čistem in moralnem povzdigu širokih slojev delovnega ljudstva. Neposredno bo borila zoper vse družabno zlo, borila se bo za čim širše ekonomske, politične, reforme v korist delovnega ljudstva, zahtevala bo socializacijo vseh strok produkcije in prometa.

Soc. demokracija obsoja vsako zatiranje in izkoriščanje, in se bo borila proti njemu, pa naj si izhaja iz kakršnegakoli vzroka. Obsoja in se bori proti zatiranju rase po rasi, snola po spolu, naroda po narodu in vere po veri. Priznava vsakemu prebivalcu popolno svobodo in vsakega naroda popolno pravico samoodločbe in pravico, da si ustvari samostojno državo. Dosedaj temu zahteva popolno samoodločbo tudi za Jugoslovanski narod. Zahteva zaščito manjšin v okviru mela Jugoslavije za druge narodnosti, v okviru mela drugih držav na isto zaščito za vse tamšnje narodnostne manjine, torej tudi za Jugoslavoce.

(Konec prih.)

Malomeščanstvo.

O malomeščanstvu v Ameriki piše „Proletarce“:

Če tudi kontrolirajo kapitalisti vse meščanske stranke, je vendar vsaj v nekaterih dosti takih, ki smatrajo svoje stranke in njih voditelje za nasprotnike kapitalizma in so sami kapitalizmu sovražni.

Poidite med ameriške malomeščane, pa jih poslušajte, kadar politizirajo. Človek ne ve, ali bi dejal, da so se v tem oziru Američani evropskejši, ali so se Evropejci tukaj poamerikanili. Toda gotovo je, da postajajo vsi enaki. Vsi postanejo spisarji.

O politiki govore sicer večinoma le takrat, kadar so značaj lepo med sabo. Kajti v tej sladki deželi svobode je toliko strahopetnosti doma, da je v despotičnih državah gotovo ni več nalt kakor tukaj.

Ako se pojavi v družbi ali pa le pri sosedi mizi neznan človek, tedaj gotovo utihne vsaka beseda o politiki, in gospodje gosti so takol „samoznamci“, ki zatrdajo, da morajo živeti od vseh, kakor da bi mogli imeti zaradi tega tudi prepričanje vseh.

Ali če se čutijo brez nadzorstva, če ne slišijo v neznanih nobenega hrustarskega ali podobnega ščipa, tedaj grme proti veleskapitalizmu, kakor da ima že vsak pripravljeno gorilačo z volilnih plakato. Tedaj so od Rockefellerja, Garvija, Schwaba, pa do zadnjega milijonarja vsi same pijavke, in blagi purgarji le obžalujejo, da jih po zakonu ne morejo linčati.

Bi bi prizer za bogove, če bi se ravno v takem trenutku pokazal kakšen Gary ali sploh, kateri izmed bogov po Mamonovi milosti na pragu. Kajti če ni ravno lep pogled na ljudi, ki se valjalo po trehuhah v prahu, bi bil vsaj zabaven. Junaki, izpremenljivi in zaje, dajejo vedno dosti šale. Ali dokler so med sabo, so junaki. Če žive v Ameriki, res kakšni teroristi, niso mogli biti nikdar tako radikalni, kakor znajo biti ujezeni purgarji.

Seveda je v stvari zopet mala sitnost. Ako so taki hudi spisarji slučajno porotniki, pa jim pride v roke človek, ki je le obtožen takozvanega terorizma, tedaj se jim zde vsake višice prešibke zani.

Klub temu so radikalni, kadar imajo čašo ali buteliko pred sabo.

In mi jim celo verjamemo, da so radikalni tudi v duši, da sovražijo veleskapitaliste in da bi jih z veseljem pokončali. Kadar zagrmijo v volilni agitaciji agitator, da je treba zatreti te pijavke, se jim začare obraz, in če potem volijo takega gromovnika, so prepričani, da so volili protikapitalistično.

Kapitalizem ima v Ameriki svoje pionirje, svoje pristaše, svoje oprode, svoje zagovornike.

Kapitalizem ima v Ameriki tudi svoje nasprotnike, svoje sovražnike. Če hočemo govoriti bolj natančno, moramo pravzaprav reči:

Kapitalisti imajo v Ameriki svoje nasprotnike in sovražnike.

To je namreč stara, ali marsikomu še pred kratkim neznan resnica, da ne dela veleskapitalizem škode le delavstvu, ampak vsem, ki ne pripadajo direktno njemu. In pogosto ma-

škoduje srednjim slojem še veliko bolj kakor delavstvu.

Kapitalizem ne more uničiti delavstva. Če sovražni mnogokrat milijonar proletariata iz vsega srca in iz vse duše svoja, če bi ga rajši tepel s škorpionom kakor z bič, vendar ne more izpremeniti dejstva, da potrebuje delavstvo. Kajti le izkoriščanje delavstva mu more nositi ogromne obresti in pomoževati kapital.

Srednji slojev ne potrebuje kapitalizem. Oni so mu le na poti. Oni kvarijo njegov sistem in njeza izpopolnjevajo. Njegovi interesi mu nikjer ne velevajo, da mora varovati srednje sloje in jih ohraniti. Čimprej izginejo, temprej bo kapitalizem lepo zaokrožen.

Zato je kapitalizem absoluten nasprotnik srednjih slojev in gre naravnost za tem, da jih odpravi kot nadležno nepotrebnost. Z organizacijo velikanskih podjetniških družb jim izpodkopava tla pod nogami, v neizprosno, brezobzirno konkurenco jim ublaja eksistenco.

To spoznava malomeščanstvo, četudi je njegovo spoznanje dokaj megljeno. In iz tega nelasnega instinkta se poraja njegovo sovražstvo do veleskapitalistov, do pljavk, ki mu sesajo kri.

Ali se ima kapitalizem česa bati od takih sovražnikov?

Nikdar ni čutil strahu pred njimi. In prav je imel. Spisarji ne morejo nikoli postati resnično nevarni kapitalizmu. Celotno se organizirajo kot srednji stanovci, ostanejo brezmočni proti vladaločemu kapitalističnemu orjaku.

Izkušnja v Ameriki kaže to tako jasno kakor po vseh deželah, kjer se je malomeščanstvo spuščalo v boj z veleskapitalizmom.

Amerika prihaja s tem eksperimentom že precej pozno. Ko se je začel v Evropi na podlagi moderne tehnike razvijati kapitalizem kot gospodarski sistem, so se povsod rokodelci, srednji in mali trgovci, manjši kapitalisti postavljali na noge in žugali.

Niti v prvih začetkih se niso veleskapitalisti ustrašili takega žuganja. Kajti pretilec se je tresel glas, in klub vse navidezni hrabrosti se je predobro opazalo lokavost.

Malobitrniki in vsi podobni stanovci so molili roke proti državi in jo prosili za zaščito in varstvo. Ker je bilo med njimi veliko volilcev in so vlade potrebovale njihove glasove, so jim kazale prilazen obraz in se delale, kakor da jih hočejo rasično varovati.

Stisko srednjih slojev so znali imenitno izrabljati spretni demagogi, med katerimi je bil v Evropi eden najprebrisanjših dunajski dr. Lueger, nekoč malhen advokat brez posebnega pomena, pozneje pa župan glavnega mesta, nekdanji meščanski demokrat, tovariš odkritosrčnega demokrata Kronawetterja, pozneje antisemit, krščanski socialc in oproda povodstva.

Vsa Luegerjeva slava ni imela drugega temelja, kakor malomeščansko demagogijo. Tudi on je bil sovražnik kapitalistov. Boj proti „judovstvu“ je bil po njegovih trditvah

boj proti kapitalu, ki je baje ves zidovski.

S to demagogijo se mu je posrečilo ustanoviti res veliko stranko na Dunaju in prisiliti vlado, da je delala z njim kompromise, prisiliti celo cesarja, da ga je potrdil za dunajskega župana.

Toda kakšen je bil njegov boj proti veleskapitalu, ko je prišel do moči bi bil moral pokazati, kako ubile „židovskega“ zmajia?

Občina, kakršna je dunajska, ima velike potrebe in mora naročati marsikaj v velikih množinah. Krščansko socialni vojščaki so pričakovali, da se jim odpro vsi mestni viri, ko je njih leni Karol postal župan.

Ali kar so dosegli, so bili dolgi nosovi. Kajti besede se lahko po mili volji cede iz ust, dejanla so pa odvisna od razmer. Teza tudi veliki Lueger ni mogel izpremeniti. Ko je občina gradila veliko plinaro, so maloobitrniki pričakovali veliko mastnega zaslužka; ali gospod župan je povedal njihovi deputaciji, da ne more naročati vsakega metra cevi pri drugem moštru, temveč da more tako delo izvršiti le velika tvrdka, ki je za to sposobna v vsakem oziru.

Tako je bilo pri prvem naročilu, in pri drugem, pri desetem, pri vsakem.

Gospodje kapitalisti so prav do bro razumeli, da je velika razlika med besedami in dejanji, na so se le na tihem smehljali, kadar je močnejši Lueger na kakšnem shodu grmel in ropotal proti židovskim finančnikom. Na ples dunajskega mesta so prihajali vsi veliki dunajski židje s svojimi židovskimi in so bili prav dobri prijatelji z velikim kristjanom Luegerjem.

Pri volitvah v najbolj židovskih okrajih so z lahkoto zmagovali Luegerjevi mameluki, zakaj židovski agitatorji so vneto agitirali za krščansko-socialne antisemitične kandidiate.

V Ameriki se je protikapitalistična agitacija oglašala v demokratičnih stranki. In ustanovila se je progresivna stranka z naglasnim namenom, da se bo bojevala zoper trupe in velike kapitaliste.

Kaj je nastalo iz vsega tega?

Progresivna stranka je skoraj neopaženo umrla. In demokrate? Love se, pa ne vedo, kje in česa naj bi se oprieli. Radi bi si priborili ljubezen in zaupanje malomeščanskih slojev, a boje se zamere pri kapitalistih. Prvi imajo glasove, ali drugi imajo denar.

Tako ne pridele ne do načela, ne do jasnega programa, ne do akcije. Svojim ljudem — izvzemši grafterje — niso mogli nič pomagati, kapitalizmu niso mogli škodovati. Tiči se ne upajo biti, miši ne marajo biti, pa so netopirji, nikomur v prid in k večjemu sami sebi v škodo.

Z besedami, z obljubami so prišli na vrhunc, ko je bilo treba pokazati dejanja, so tebebnili z višave v brezno.

Don Kihot se je bojeval z mlinci na veter; ameriški demokrate se bojujejo z vetrom samim. Uspeha ne morejo doseči v tem komičnem boju; ali kadar samo malo močnejše zanihajo, jim lahko izpodnese noge ter jih položi na tla.

Bilance svetovna vojne.

V »Arbeiter Zeitung« je pred dnevi priobčil S. F. Anspach zanimiv članek pod gornjim naslovom. Stvar je za nas socialiste važna pri proučevanju sedanjih razruvanih razmer in posledic, ki jih je prinesla s seboj svetovna vojna.

Noben dogodek v zgodovini ni šel prebivalstvu Evrope toliko na živce kakor ravno svetovno klanje zadnjih štirih let. O posledicah vojne, ki bodo uplivala na narodno gospodarstvo še desetletja, si danes ne moremo vsvariti še nobene prave slike. Za enkrat moremo proračunati samo smrtno izgube: pa tudi pri tem smo vezani le na približne cenitve, posebno kar se tiče Balkana in Rusije. Ali že napredvidnejša cenitve daje fantastično število, na podlagi katerega si moremo šele predočiti velikost krivde, ki jo nosijo na svojih ramah volni hujskači, za kojih vrtnet delujejo na skrivnem razni elementi, ali pa jih skušajo obvarovati pred zasluženim kaznilo.

Umrlivost, ki jo je vojna povzročila, se da najprvo določiti predvsem pri padlih v vojni in zmanjšani števila porodov. K temu prihaja še nebroj drugih okolištin, ki so sila neugodno vplivale na stanje prebivalstva. Umrlivost se je zvečala tudi pri civilnih ludeh v vseh državah, seveda različno, kakor je pač ta ali ona dežela trpela vsled blokade, okupacije, upotrebiavljanja industrije v vojne svrhe in uporabe fizično ma-

lo zmognih ljudi pri težkem delu, ter v kolikor so bile razširjene nalezljive in spolne bolezni in v kolikor je sploh odjenjala duševna elastičnost posameznih narodov! Te okoliščnosti so različno vplivale na posamezne dežele. Civilno prebivalstvo Francije, Belgije in bivše Avstrije je mnogo trpelo vsled okupacije, med tem pa je prebivalstvo Nemčije, kateremu je okupacija kolikor toliko prizanesla, občutilo tem huje posledice izstradalne blokade, vsled katere se je njegovo število skrcilo približno za 700.000 ljudi. Če primerjamo poleg tega še števila, ki so sedaj ugotovljena, da se iz voine dobe, opazimo, da se je število smrtnih slučajev, ki se jih sedaj ugotavlja, silno zvišale do sedaj smatralo še pogrešanim, ter pri umrlih vojniških uletnikih in onih, ki so umrli vsled zadoblenih ran in izstradanosti.

Število porodov v Nemčiji od 1. maja 1. 1915. pa do 1. avg. 1. 1919. je padlo za nič manj kot 3 in pol milijona, pri tem pa so vračunjena le mesta, ki štejejo več kakor 15.000 prebivalcev. Po uradnih podatkih je Nemčija izgubila 2.100.000 v vojni padlih mož. Poleg tega je vsled izstradanosti umrlo 700.000 ljudi. Na španski bolezni je umrlo 100.000 do 150.000 ljudi, katere prav tako lahko smatramo za vojne žrtve. Vsega skupno je izgubila Nemčija, če vračunamo one, ki so umrli vsled izstradanosti v prvi polovici leta 1919, 2.750.000 ljudi. Če se oziramo pri tem še na dejstvo, da je izostalo vsled vojne ogromno število porodov, lahko rečemo, da znaša izguba Nemčije najmanj 6.300.000 ljudi.

V koliko je izostalo število porodov v bivši Avstro-ogrski, se da vsled njene delitve le približno določiti, gotovo pa za 3/4 milijona. Do konca leta 1918. je znašala zvišana umrlivost 1.7 do 1.8 milijona. Ker pa je silno slab gospodarski položaj povzročil tudi še v letu 1919 umiranje v masah, je število dveh milijonov izgub računano skupno z 1 in pol milijona v vojni padlih gotovo še premajhno.

V Franciji je po statistiki ministrstva dela izostalo vsled mobilizacije okroglo 1 in pol milijona porodov in zvišana umrlivost je zahtevala med prebivalstvom mest 450.000 žrtve. Poleg tega je, kakor je razvidno iz statistike v »Statesman Yearbook« in izjave državnega podsekretarja Abrami-a v zbornici, padlo v boju 1.400.000 ljudi. Izgube Francije znašajo torej najmanj 3 in eno tretjino milijona ljudi.

Anglija je imela najmanj izgube pri ostalih porodih. Ta njen minus znaša namreč le 850.000. Plus umrlivosti njenega civilnega prebivalstva je do srede leta 1919. okroglo 200.000, padlo pa je v vojni približno 1.060.000 volakov. Anglija je žrtvovala torej v tej vojni vsega skupaj 2.100.000 ljudi, kar je relativno malo, ker je počasneje in tudi pozneje mobilizirala, kakor druge države in so njene prehranjevalne prilike bile kolikor toliko ugodne.

V Italiji se more izostanek porodov ceniti približno na 1.400.000. Civilnega prebivalstva je umrlo do srede 1. 1919 vsled vojne okolo 300 tisoč ljudi, padlo pa jih je po uradnih izjavah 550.000. Skupna izguba njenega prebivalstva bo okrog 2/4 milijona ljudi.

Po vsem tem je torej pet evropskih velesil izgubilo več kot 20 milijonov ljudi!

Združene države ameriške so izgubile 52.000 vojakov na bojnem polju. Pri malih državah in v Rusiji se izgube prebivalstva zelo težko določijo. Za Belgijo je preračunal C. Döring v svojem spisu »Die Bevölkerungsbewegung im Weltkrieg« izgube na 375.000. Bolgarija je vsled svojih ugodnih prehranjevalnih razmer manj trpela. Vseeno pa se more reči, da je izostalo več kot 155.000 porodov in da je zvišana umrlivost zahtevala 120.000 ljudi, od katerih je približno polovica umrla kot vojak na fronti in v bolnišnicah. V Rumuniji se je po Döringu umrlivost zvišala za 360.000, med temi je 159 tisoč vojakov.

Srbija je izmed vseh vojnopolnih držav največje trpela; in to vsled okupacije in bega večine prebivalstva. Epidemije so strašno razsajale med srbskim ljudstvom in Bolgari samih so v vojni pomorili 40.000 Srbov (večinoma žena in otrok). Če se računata, kakor piše »La Serbie« izgube na porodih z 300.000, in se cent zvišano umrlivost na 1.330.000, med kojimi je približno 7000.00 volakov, znaša skupna izguba Srbije 1.630.000 ljudi, torej 35% vsega prebivalstva.

Rusija vsled svoje obsežnosti vojne ni tako zelo občutila, kakor so

jo druge dežele. Vseeno pa je transportna kriza povzročila težave v prehrani mest in ogromen izostanek porodov v Rusiji, kjer je bilo v vojni vpoklicanih 20.000.000 mož, je bila naravna posledica. Če je Rusija oficijelno prenehala z vojno v začetku 1. 1918, je sovjetska vlada s tem, da je volaštvo pridržalo pod orožjem, preprečila povratek vojniških uletnikov in se izostanek porodov v Rusiji lahko določi z 9 milijoni. »Statesman Yearbook« cenil krvave izgube Rusov na tri milijone, med vojno pa je umrlo v Rusiji dva milijona ljudi več kakor sicer. Skupno je število prebivalstva vsled vojne zmanjšalo v Rusiji približno za 14 milijonov ljudi. Koliko izgub je utrpela Turčija, Finska, se ne da začasno niti ceniti. Tudi v nevtralnih deželah je prebivalstvo vsled vojne umiralo; predvsem vsled prehranbenih kriz in nalezljivih bolezni.

Če sedaj seštejemo vse te številke, ki navajajo približne izgube raznih najbolj prizadetih bolnopolnih držav, vidimo da znašajo 36.707.000 človeških žrtve. Ali niti ta tajinstvena številka ne vsebuje vseh žrtve. Poleg tega, da so bile hude prizadete vsled vojne Turčija, Japonska, Grčija, Črna gora in sovjetska Rusija, bo še dolga desetletja starost in spolnost trpela vsled vojniških posledic. Število plodovitosti prebivalstva Evrope se je zmanjšalo za 12 milijonov, drugi del pa se je vrnil na svoje domove nrahlen in spolno bolan.

Predložimo si sedaj še sedanjí položaj! Koliko volaštva je še pod orožjem, koliko je še vojniških uletnikov, ki se potikajo po vsem svetu in se ne morejo vrniti domov. Upoštevajoč še dejstvo, da je plodovitost vsled slabih emotnih razmer silno padla, lahko rečemo, da normalnega narodniškega števila ne bo še več desetletij. 7 milijonov skoraj mrtih, da je svetovna vojna zahtevala preko 60 milijonov človeških žrtve.

Številke govore. Odgovornost za reke krvi, ki je tekla in za smrt nebroj nedolžnih ljudi na naših tleh, ki so vojno zakrivil in to podajkevali!

Vlada v Belgradu pred demisijo.

LDU, Belgrad, 19. Današnja ministrska seja je nadaljevala posvetovalno o izhodu vlade iz današnje politične situacije. Razpravljali so o raznih predlogih za rešenje parlamentarne krize. Sklenili so, da se pošle kroni obširen memorandum o celokupni situaciji.

Ožji ministrski odbor je sestavil memorandum in ministrski predsednik je prosil za avdienco pri prestolonasledniku.

Politika piše: V memorandumu je ministrski predsednik konstatiral, da je nastala težka parlamentarna situacija vsled obstrukcije v parlamentu. Vendar pa je v interesu države potrebno, da se čimprej reši volilni zakon, mirovna pogodba in zakon o moratoriju. Po dosedanjem poslovanju ni mogoče te zakonske predloge rešiti v parlamentu. S stalno kontrolo parlamenta, ki je sklican, bi se mogla v gotovi meri rešiti sedanja kriza. S svojim glasovanjem v parlamentu bi mogli narodni poslanci vseh strank vsak čas preglašiti vlado, ako bi jim njeno delo ne ugaialo. Drugače ne preostala drugega, da vlada stavi svoje portfelje na razpolago, da naj se z novimi posvetovanji na dvoru poizkuša najti drug izhod iz situacije. Parlamentarna zaednica končno izjavila, da se protivi sestavi kabineta nevtralnih oseb, kakor le to svoj čas predložila udruženju poslancev zunaj strank.

MILITARIZACIJA ŽELEZNIČARJEV.

LDU, Belgrad, 19. 82. seja začasnega narodnega predstavništva. Predsednik dr. Ivan Ribar otvori 82. sejo ob sedemnajstih ter izjavi: Kor vsled stavke železničarjev poslancem ni bilo mogoče priti, smatram, da ni potreba prečitati protokol zadnje seje. Vsled tega zaključujem današnjo sejo in odredam prihodnjo na 27. aprila ob šestnajstih z istim dnevnim redom.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

LDU, Belgrad, 19. 82. seja začasnega narodnega predstavništva. Predsednik dr. Ivan Ribar otvori 82. sejo ob sedemnajstih ter izjavi: Kor vsled stavke železničarjev poslancem ni bilo mogoče priti, smatram, da ni potreba prečitati protokol zadnje seje. Vsled tega zaključujem današnjo sejo in odredam prihodnjo na 27. aprila ob šestnajstih z istim dnevnim redom.

V dobi literaturnega. Cena 40 vin.
Prvi majnik 1918. Cena 1 K.
Vun z enako volilno pravico! Proč s
carino na živila. Cena 40 vin.
Zvišanje dehon. plač. Cena 10 vin.
Tajnost španske inkvizicije. II. III.
in IV. zvezek. Vsak zvezek po
10 vin.
Krst sv. Vladimira. Cena 50 vin.
Katoliško svetovno naziranje in svo-
bodna znanost. Cena 70 vin.
Strahovi. Cena 30 vin.
Cerkvene pristožbine ali štolina.
Cena 30 vin.
Razprave VII. rednega zbora jugosl.
soc. dem. stranke iz l. 1909. Cena
60 vin.

Koliko britiče družinam vooklicanih?
Cena 20 vin.
Razprave X. rednega zbora jugosl.
soc. dem. stranke iz l. 1917. Cena
1 K 50 vin.
Delavske razglednice. 2 vrsti. Cena
20 vin.
Majniške razglednice. Serija po 1 K.
Pripovedni in znanstveni solsi:
Lurška pravljica. Cena 40 vin.
Francka in drugo. Spisal Ethin Kri-
stan. Cena 50 vin.
Dr. Janez Bleiweis in njegova doba.
Cena 1 K.
Primož Trubar in naša reformacija.
Cena 50 vin.

Pot k socializmu. Dr. Oto Bauer.
Cena 2 K.
Pod spovednim pečatom. II. del. Ce-
na 2 K.
Naši zapiski. Nekaj letnikov nepo-
polnih. Posamezna številka 50 vin.
Pri vseh teh brošurah so cene višje
za 30%.
Sodrug. sodružice! Naročajte
zgorne knjižice naravnost ali po do-
pisljici pri upravi »Napreja«. Ljub-
ljana. Franciskanska ulica št. 6.
I. nadstropje. — Vse podružnice
»Svobode« opozarjamo, da skrbje
marljivo za razširjanje zgoraj naved-
enih brošur.

Izvrševalni odbor stranke
Izda kakor vsako leto tudi letos
„Majski spis“
Izide pravočasno v večji nakladi in
bo po vsebini zelo raznovrsten. Poleg
drugega bo obsegal tudi prispevke
našega sodruga ETBINA KRISTANA.
Organizacije pozivamo, da že sedaj
naročijo spis, da se bo mogla do-
ločiti naklada in bo mogoče ozirati
se na vsa naročila. Naroča se pri
upravi »Napreja«.

Imate bolečine? V obrazu? V
celem telesu? Vaše mišice in živci

Vam odpovedujejo? Poizkusite pra-
vi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se
čudili! 6 dvojnati ali 2 veliki stekle-
nici 36 K.
Ali trpite na počasni prebavi? Na
slabem apetitu? Zadržu? Proti temu
pomagajo prave Fellerjeve Elza-kro-
glice! 6 škatlic 18 K. Prava, zelo-
dec okrepčujoča švedska tinktura 1
steklenica 15 K. Omot in poštnina
posebel. a naiceneje. — Evžen V. Fel-
ler, Stubica donja, Elzatre št. 252
(Hrvatsko). — A. — 930

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Semena za vrh kakor peteršilj, solatna
pesa, majaron, cvetlice
v najlepši izbiri na debelo in drobno
priporočila: SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova
ulica št. 12. 406

Prvo vrsten semenski krompir kg po
K 4.50 oddaja Slovenska kmetijska
družba tudi neudom v skladišču
Turjaški trg 3.

Grah za seme kakor tudi za jelo
po 9 K se dobi v
trgovini s semeni SEVER & KOMP.,
Ljubljana, Wolfova ulica 12. 433

Razglas.

Ocenjevalna komisija za presojo konkurenčnih osnutkov
za zgradbo Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani je na
podlagi preučevanja in skupnih posvetovanj spoznala za najboljšo
nizje navedene osnutke in jih odlikovala z cenami določenimi
v konkurenčnem razpisu

I. darilo 10.000 kron

osnutek označen z geslom L. - T. projektant inž. arh. Adolf
Leo Dubič v Ljubljani.

II. darilo 6000.— kron

osnutek označen z geslom »Predlog«, projektant: Tvrdka Vil-
jem Treo, arhitekt in stavbenik, Ljubljana.

III. darilo 4000.— kron

osnutek z geslom T. P. D. v L. projektant Ladislav Lauda, arhi-
tekt v Sarajevu.

Ocenjevalna komisija je dalje sklenila pohvalno omeniti
projekt z gesli: »Črni kralj«, Oblikovanje, »Nova doba«, »Črna
ruda«. Izmed teh sta bila priporočena v nakup po določenih
znaskih po K 2000. osnutka z gesli: »Črni kralj« in »Obliko-
vanje«.

Razpisovalka vabi projektante pohvalno omenjenih in v
nakup priporočenih osnutkov, da izjavijo če želijo da se njih
projekti razstavijo pod njih imenom, oziroma če pritrjujejo pre-
dlaganemu nakupu.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1920.

Razpisovalka:

Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani.

MONSIEUR MADAME! GOSPODI! SOS! AI
Pour votre toilette prenez de: Za Vašo toileto jemljite
Eau de cologne -Driay- kolinsko vodo
en litre et flacon de 120 g v litrih in steklenicah po 120 g
Vente en gros pour SHS Prodaja na debelo v SHS
Ljubljana **R. Driay**, Pred Škofijo 21 Ljubljana

Bakrene žice in žarnice
110, 120 in 150 Volt v veliki
množini na razpolago pri
ŠTEBI & TUJEČ, Ljubljana,
Komenskega cesta št. 26.

Eterično jelkino olje rektif. in Jelkin - Ekstrakt priporočam
drogerijam, zdraviliščam itd. lekarnam,
Malinov sok (succus) prozorno čist, na drobno in debelo onim,
ki razpolagajo z sladkorjem.
Sadne esence in kompozicije za izdelavo pokalic so vedno
razpoložljive za Sodavičarje.
Srečko Potnik, Ljubljana,
Slovska ulica 27.

Vsakovrstne slamnike
slamnate torbice (cekarje)
predpražnike; vse različne
slamnate izdelke, priporoča
gospodom trgovcem in ce-
njenemu občinstvu v obilno
naročbo 314

FRANJO CERAR,
tovarna slamnikov v Stobu, p. Domžale pri Ljubljani.

KAJO DELIC,
zlatar in draguljar
Ljubljana Hliserjeva ul. 4
priporoča svojo
zlatarsko in draguljarsko delavnico
za nova dela in popravila vsake
vrste, kakor tudi za pozlato-
vanje in posrebovanje.
V zalogi ima zlatnine in srebr-
nine, poročne prstane po vseh
uzorcih in merah, uhane i. t. d.
Kupuje tudi zlato in srebro ter
plačuje po najvišjih cenah, ali
pa izmenjava za novo blago.

Kupim vsako množino
cinkain svinca
po najvišjih cenah.
M. Ussar, kleparnica,
Maribor, Schillerjeva ulica 17.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure
in jih obrestuje po čistih
4 %
Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo
polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.
Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni
kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice
se eskomptujejo po bančni obrestni meri.
Edini, res delavski denarni zavod.

Stavbeno inženir. podjetje
in tehniška pisarna
Inženir dr. Mirosl. Kasal,
obiz. eno poverjen stavbeni inženir
Ljubljana, Hliserjeva ulica št. 7.
Spec. stavbeno podjetje za betonske,
železobetonske in vodne zgradbe.
Izrada vodnih sil.
Prevzema v izvršitev vse stavbe stav-
beno inženirske stroke in izvršitev vseh
tozadevnih načrtov. Zastopstvo strank v
tehniških zadevah. Nasveti itd.

LES
rezan, tesan, okrogel,
kupi 126
„SEVER“
društvo lesnih industrijcev dravske doline
MARIBOR, Tegetthofova cesta št. 43.

Staro železo
plačuje po najvišjih cenah
FR. STUPICA
trgovina z železino v LJUBLJANI.

Vino **zajamčeno pristno**
spodnještajersko
belo in rdeče
letnik 1919
nudi na vagone po ceni
od K 14 naprej
M. Missia, Gabernik, Poljane.

Zopet
ogromno pošiljtev
manufakture narav-
nost iz inozemstva
je prejela tvrdka
R. Stern ceki v Celju.
in sicer volne, čerje, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, suknja
kamgarna in hlače, za moške obleke, belega in pisanega platna za
perilo, kloba, cvilja, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga,
katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito
nizkih cenah. Razentega, vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc,
predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek, po zelo
nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski zbirki,
pristno ročno delo od lastnih čevljarjev.
Bustrovani cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadstropju
VELETRGOVINA R. STRMECKI CELJE ŠT. 81A,
Razpošiljalna Slov. nija.

Čevlje **Najceneje!**
obleko
perilo
Solidno!
potne košare, torbice za trg
in raznovrstne drobnarije
priporoča
JAKOB LAH
Glavni trg 2, Maribor.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani. Telefon št. 261.
Podružnice: V Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in
Borovljah ter bančna ekspozitura v Ptuj.
Rezerzni fond i okroglo
K 20.000.000.
Kupi in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
vsakovrstne kredite.